האשה נקנית פרק ראשון קידושין

ו.

לישני בתראי. דקאמר כהו אין כאן בית מימוש בין דקידושין בין דגירושין: **ליפנינהו כחדא.** למה לי למיתני מקודשת מקודשת תרי זימני: **מיוחדת.** לשון והיו לבשר אחד (בראשית ב׳): **מיועדת.** לשון אשר לא יעדה (שמות כא): שהוא לשון קידושין כאמה העברייה: **עורכי נגדי.** לשון מעשה לו עזר כנגדו (בראשית ב׳): **סגורכי.** לשון ויסגור בשר (שם): **עצורכי.** לשון עצרת שתהא נתפסת עמי לבית. וכדומי אמרו לשון כי אשה עצורה לנו (שמואל ז׳ כא) ולא נהירא דהכיא עצורה ממנו קאמר דהא אחימלך אמר לו לדוד אם נשמרו הנערים אך מאשה ודוד אהדר ליה אשה עצורה לנו והכנו טהורים: **ויחודה ועוד לקרא.** וכי המקרא צריך סיוע ממנהג שביהודה: **שכן ביהודה כו׳.** אבל מקרא ליכא למילף דהכא יחוד בעלמא הוא שהרי כשפחה כנענית הכתוב מדבר שאין קידושין תופסין בה ומעיקרא הוה סלקא דעתיה כמ״ד בגיטין (דף מג.) המליה שפחה ותליה בת לד מורין הכתוב מדבר דבייכי בה לד קידושין: **במאי עסקינן.** בהנך לישני דקא מיבעיא לן אי הוו קידושין או לא ה״ד אי בשאין מדבר עמה קודם לכן על עיסקי קידושין וכן בהנך לישני דגירושין שלא היה מדבר עמה על עסק גיטה: **מגא ידעה כו׳.** כלומר אפילו הוו הנך לישני לשון קידושין היכי מקדשא הא לא ידעה מאי קאמר לה שתתלה להתקדש לו: **ואלא במדבר.** מה לי אי לא הוה לשון קידושין אפילו לא אמר לה מידי נמי אלא שנתן לה קי״ל דהוו קידושין כר׳ יוסי: **גיטה וקידושיה.** או גיטה או קידושיה: **פ״נ.** דמקדשא כרבי יוסי דאמרינן מסתמא לשם קידושין נתן והיא קבלתה לכך אבל השתא דפרש הכי לשני מי אם לשון קידושין הן מתקדשה ואם לשון גט לגמרא מלאכתו הם הרי גילה בדעתו שאינו חפץ לקדשה עכשיו: **והוא שעסוקין כו׳.** הא דקאמר רבי יוסי דיו והוא שהיו עסוקים בדיבור עיסקי קידושין עד שעת נתינה: **מגא ידעה.** כיון דבשעת נתינה לא עוסקין בדיבור הקידושין מגא ידעה שלשם קידושין הוא נותנם לה שתתלה ואע״פ שדברו כבר בכך הרי פסקו אותו עסק: **מענין לענין.** שפסקו מלדבר בקידושין ממש והיו מדברים בדברים אחרים ומיהו לדבר לרבי זיווגם היה כמו כמה ימים לך נדוניא וכמה שדות ימים לך להפרנס מהם: **בעיב ניעין.** בהלכותיהן: **לא יהא לו עסק עמהן.** להיות דיין בדבר שמא יתיר איסור ערוה וחזו עיוות שאינו יכול לתקן[1]: **אפי׳ לא שמיע ליה.** הא דהלכה כרבי יוסי נימא נמי דלא יהא לו עסק עמהם כלומר מי שבימתא הא לא שבימתא שיהא אדם נותן גט לא קידושין לאשה ואינו מפרש: **וכן בגירושין.** כמו אמר מר וכן בגירושין כו׳: **פשיטא.** בגיטותא: להכי דלא שבימתא כולי האי וכן משמע מתוך פירוש הקונטרס: אשה

לישני בתראי קמ״ל הכא כתיב [1]כי יקח ולא [2]שיקח את עצמו והכא כתיב ושלחה ולא שישלח את עצמו: ת״ר [3]הרי את אשתי הרי את ארוסתי הרי את קנויה לי מקודשת [4]הרי את שלי הרי את ברשותי הרי את זקוקה לי מקודשת וליתנינהו כולהו כחדא תנא תלת תלת שמעינהו וגרסינהו [5]איבעיא להו מיוחדת לי מהו מיועדת לי מהו עזרתי מהו נגדתי מהו עצורתי מהו צלעתי מהו סגורתי מהו תחתי מהו תפושתי מהו לקוחתי מהו פשוט מיהא חדא דתניא [6]האומר לקוחתי הרי זו מקודשת משום שנאמר כי יקח איש אשה איבעיא להו חרופתי מהו ת״ש דתניא [7]האומר חרופתי מקודשת שכן ביהודה קורין לארוסה חרופה ויהודה הויא רובא דעלמא ה״ק האומר חרופתי מקודשת שנאמר [8]והיא שפחה נחרפת לאיש ועוד ביהודה קורין לארוסה חרופה [9]ויהודה ועוד לקרא אלא ה״ק האומר [10]חרופה ביהודה מקודשת שכן ביהודה קורין לארוסה חרופה במאי עסקינן אילימא בשאין מדבר עמה על עסקי גיטה וקידושיה מנא ידעה מאי קאמר לה ואלא במדבר עמה על עסקי גיטה וקידושיה אע״ג דלא אמר לה נמי [11]דתנן היה מדבר עם אשה על עסקי גיטה וקידושיה ונתן לה גיטה וקידושיה ולא פירש ר׳ יוסי אומר דיו ר׳ יהודה אומר צריך לפרש ואמר רב הונא אמר שמואל [12]הלכה כר׳ יוסי אמרי לעולם במדבר עמה על עסקי גיטה וקידושיה ואי דיהיב לה ושתיק ה״נ [13]הב״ע דיהב לה ואמר לה בהני לישני ולהכי קא מיבעיא ליה הני לישני לקידושי קאמר לה או דילמא למלאכה קאמר לה תיקו: [14]גופא היה מדבר עם האשה על עיסקי גיטה וקידושיה ונתן לה גיטה וקידושיה ולא פירש רבי יוסי אומר דיו ר׳ יהודה אומר צריך לפרש אמר רב יהודה אמר שמואל [15]והוא שעסוקין באותו ענין וכן אמר [16]ר״א א״ר אושעיא והוא שעסוקין באותו ענין כתנאי [17]רבי אומר והוא שעסוקין באותו ענין ר׳ אלעזר בר ר״ש אומר אע״פ שאין עסוקין באותו ענין ואי לאו דעסוקין באותו ענין מנא ידעה [18]מאי קאמר לה אמר אביי [19]מענין לענין באותו ענין אמר רב הונא אמר שמואל הלכה כר׳ יוסי א״ל רב יימר לרב אשי ואלא הא [20]דאמר רב יהודה אמר שמואל [21]כל שאינו יודע בטיב גיטין וקידושין לא יהא לו עסק עמהם אפילו לא שמיע ליה הא דרב הונא אמר שמואל א״ל אין הכי נמי: וכן בגירושין נתן לה גיטה ואמר לה הרי את משולחת הרי את מגורשת הרי את מותרת לכל אדם הרי היא מגורשת: [22]פשיטא נתן לה גיטה ואמר לה לאשתו הרי את בת חורין לא

ודן דין יהוה ליכי מינאי הוא גופו של גט ופליגי רבנן[1] עליה ושמואל סבר כרבנן[2] וי״ל דהרי את מקודשת ולא אמר לי לא משמע כלל דמקודשת לי קאמר דאדם עשוי לקדש אשה לאחיכיו וידיים שאין מוכיחות כלל כי הני ולאי קאמר שמואל לא הויין ידיים[3] אבל בהאי דנדרים הוו מוכיחות טפי וכן ההוא דכותב טופסי גיטין[4] הוו מוכיחות דאין אדם מגרש אשת חביריו אך בדברים המאמר אהא ה״ז נזיר אמר שמואל והוא שהיה נזיר עובר לפניו וקא אמר ליומא דקסבר שמואל דידים שאין מוכיחות לא הויין ידים אין[5] מצ״ב[6] כי נזיר עובר לפניו הוי ידים מוכיחות ומהני אבל אין נזיר עובר לפניו הוי ידים שאין מוכיחות ולא מהני ואית ספרים דגרסי ליומא קסבר שמואל ידים שאין מוכיחות לא הויין ידים ומשני עובר לפניו הויין ידים שאין מוכיחות לכל הפחות אבל אין עובר לפניו אפילו שאין מוכיחות לא הויין:

עצורתי מהו. פי׳ בקונטרס לשון עצרת שתהא נתפסת עמי בבית ורבותי מפרשים לשון כי אשה עצורה לנו ולא נהירא דהכיא עצורה ממנו קאמר דהא אחימלך אמר לו לדוד אם נשמרו הנערים אך מאשה ודוד אהדר ליה אשה עצורה לנו והכנו טהורים עכ״ל ור״י מייסב ליפנא דקרא כפירוש רבותיו דה״פ כי אשה שהיתה אצלנו מתמול שלשום היה זה[7] אבל עכשיו אנחנו טהורים וניחא דכל אלו הלשונות השתא ליפנא דקרא[8]:

משום שנא׳ והיא שפחה נחרפת לאיש. וסבר דקרא מייריי המליה שפחה והליה בת חורין המאורסת לע״ע וכמ״ד בהשולח (גיטין דף מג.) דקידושין תופסין בה: **שכן** ביהודה קורין לארוסה חרופה. ודוקא ביהודה אבל בעלמא לא דקסבר [9]דבשפחה כנענית הכתוב מדבר שאין קידושין תופסין בה: **לא** יהא לו עסק עמהן. פי׳ בקונטרס לא יהא דיין בדבר שמא יתיר איסור ערוה וחזו עיוות שאינו יכול לתקן והר״ר עזריאל פי׳ שלא ידבר עם הנשים על עסקי קידושין לקדשם שפעמים שהתא מקודשת בתמיתתם או בתמיתם ולא יבין וקשה תיתא בקידושין בגירושין מה בכך אם יסבור שאינה [מגורשת] ושמא אינא למימס לבהן מיהו ליפנא דעמהן לא משמע הכי דאין אדם יכול ליתן גט אלא לאשתו ועוד דלקמן בפרקין (דף יג.) משמע שיש חשש איסור אשת איש דאמר וקשין לעולם מדור המבול ומיהו יש לומר דאינא למיחש אם פשטה ידה וקבלה קידושין מאחר[10]: **אפי׳** לא שמיע ליה[11]. פירוש אדם שנתמנה לגיטין וקידושין ברגילין אינו לתודיעו הא דרב יהודה אמר שמואל שלא יכשל בה דשבשמא לא דילמא ליכא למיחש אליבא דר׳ ישמעאל דסבירא

ליה הכי בברייתות פרק ד׳ מחזיקי כפרה (יא, א) ואגן קי״ל כתנא דפליג עליה התם דבחציה שפחה וחציה בת חורין המאורסת לעבד עברי הבחוק מדבר, כמו דאיתא בפרק השולח (מג, א), ולדידיה נחרפת לשון קדושין. הלכך האומר חרופתי בכל מקום מקודשת דקי״ל כוותיה כמו שביארנו בהשולח וכ״כ הרא״ש (אישות פ״ג ה״ז). **במאי עסקינן.** בשני לישני דמביעא לן. **פגא**

מסורת הש״ס

א) [נכתמ״י ודפו״ר איקיים], ב) [ע״ מוס׳ כ״ב סח. ד״ה ותכ״מ]. ג) [נכתמ״י מרופש, ובדפו״ר חרופה. ונראה דכל״ל], ד) מעשה שני פ״ד מ״ז, ה) [ע״ מ״ש רש״י סוטה יד. ד״ה תשום הכי וכו׳ שאלתי את מורי וכו׳], ו) [נכתמ״י ודפו״ר: רבי אלעזר], ז) מוספתא דקידושין פ״ב ה״ט [ע״ש], ח) [מרש״י נראה דל״ג ״מאי קא״ל״, כ״ש ע״ש], ט) כ״ב קדי״, י) [קמן יג, כ) גיטין סה.], ל) [מגיגה ט ע״א], מ) [גיטין סב], נ) [וסס ד״ה ה״ג], ס) [נדפו״ר: ומס״ה], ע) [כריתות יא.], פ) [נדל״ל אלמא היה לשון], צ) [נדל״ל מתקדשה], ק) [נדל״ל וכי לאחה], ר) [נדל״ל מענין לענין כאומי ענין].

תורה אור השלם

1. כי יקח איש אשה ובעלה והיה אם לא תמצא חן בעיניו כי מצא בה ערות דבר וכתב לה ספר כריתת ונתן בידה ושלחה מביתו:

דברים כד א

2. ואיש כי ישכב את אשה שכבת זרע והוא שפחה נחרפת לאיש ונחפדה לא נפדתה או חפשה לא נתן לה ברקת חנם היה לא יומתו כי לא חפשה: ויקרא יט כ

מוסף רש״י

הונא בסוף המסכת

מוסף תוספות

א. דרכון סברי יהים שאין מוכיחות הויין ידים ולא בעי דין וכו׳ ורבי יהודה סבר לא הויין ידים מדקבעי לומר ודין דאי לא כתב ודין בגט הוי כמגרש בדבורא בעלמא ושטר ראיה בעלמא הוא. תוס׳ נדרים ה: ד״ה לימא. ב. דבסרק כל הגט (דף כו.) קאמר הכותב טופסי גיטין צריך שיניח וכו׳ וקאמר שמואל עלה ההיא אף מקום הרי את מותרת לכל אדם פי׳ דהוא עיקר של גט ואי ס״ל כר׳ יהודה א״כ צריך שיניח מקום ודין שהרי ודין הוי עיקר לר׳ יהודה. שם ד״ה ואמאי. ג. וכן ההיא דנזיר וכר׳ האומר אהא וכו׳. שם. ד. כלומר אין ודאי שמואל ס״ל ידים שאינן מוכיחות לא הויין ידים. תוס׳ נזיר ב: ד״ה ה״ג. ה. והכי פירושו לעולם שמואל לא בעי ידים מוכיחות ובזמן שנזיר עובר לפניו ליכא לספוקי דיד מיהא הוי אבל אין נזיר עובר לפניו דלמא אהא בתענית קאמר פירוש ואפילו יד לא הוי, ולגירסא זו מסיק דשמואל לא בעי ידים מוכיחות. שם: והא דמשני הכא דקאמר לי. דהתם כשנזיר עובר לפניו דאז הוי הוכחה גמורה, ה״ה דאי הוה מצי לאשכוחי בכולהו הוכחה קצת הוה משני הכי אלא דלא משכח בענין אחר. תוס׳ הרא״ש. ו. כלומר מתמול ושלשום היתה אצלינו. תוס׳ טוך. ז. ותפושה נמי הוי כמו וחפשה השכב עמה. תוס׳ טוך. ח. ויסבור שאין באותם קידושין ממש רבא להתיר אשת איש לראשון. תוס׳ טוך.

ניש לעיי בפירוש דבריו **ויבא להתיר** מי יבא הרי מדוכר בבעל עצמו). **ט.** תימה אי לא שמיע ליה למה לא יהא לו עסק עמהן הרי הוא סבר לידע כל טיב גיטין וקידושין הלכך נראה לפרש. [נ״א דלא כפי׳ הר״ר עזריאל.] דה״ק, תוס׳ הרא״ש. (עי׳ מהרש״א).

עין משפט נר מצוה

בז א ב מיי׳ פ״ג מהלי׳ אישות הל״ו סמג עשין עח טוש״ע אה״ע סימן מז סעיף ב:
בח ג מיי׳ שם הל״ז טוש״ע שם סעי׳ ג:
בט ד מיי׳ שם הל״ח טוש״ע אה״ע שם סעי׳ כ:
ל ה מיי׳ שם הלכה י טוש״ע סעי׳ ג והגה״מ:
לא ו מיי׳ שם הל״ח ופ״ז מהלי׳ גירושין הל״א סמג עשין מח טוש״ע שם סעי׳ ל וסי׳ קלו סעי׳ ב:
לב ז מיי׳ פ״ג מהלי׳ אישות הל״ח סמג שם טוש״ע שם סימן מז סעי׳ ג:
לג ח מיי׳ שם הל״ח ופ״ז מהלי׳ גירושין הל״א סמג שם טוש״ע אה״ע סי׳ מז סעי׳ ל וסי׳ קלו סעי׳ ב:
ט [טוש״ע שם סי׳ מט סעי׳ ג וסי׳ קנד נסדר הגט סעי׳ ל והגה וסעי׳ קא]:
לד י מיי׳ פ״ז מהלי׳ גירושין הל״ד סמג שם טוש״ע אה״ע סי׳ קלו סעי׳ ד:

תוס׳ ר״י הזקן

הויי את אשתי. שקדשה בכסף ואמר לה כך והיא מכרת ומבינה כונת הלשון, דאי לאו מבינה לאו כלום הוא. אי נמי שהיה מדבר עמה על עסקי קדושיה שאע״פ שאינה מבינה הרי נתרצית ואע״פ שלא אמר לה כלום דיי. ואם קדשה בשטר מיירי שכתב לה כך. מיוחדת. לשון והיו לבשר אחד (בראשית ב, כד). מיועדת. [לשון] אשר לא יעדה [שמות כא, ח]. עזרתי נגדתי. לשון אעשה לו עזר כנגדו (בראשית ב, יח). צלעתי סגורתי תחתי. (לשון) ויכן את הצלע ויסגור בשר תחתינה [שם פסוק כא]. עצורתי. כלומר נאספת עמי בבית. ולא מצינו למימר לשון אשה עצורה לנו [ש״א כא, ז] דההוא ר״ל מנועה ממנו. תפושתי. לשון לא נתפשה [במדבר ה, יג]. או ר״ל נתפסת עמי בבית. כי יקח. אלמא [לשון קדושין, ואיהך חבעי, והוי סמך מקודשת. [שכן ביהודה קורין לארוסה] חרופה. אלמא לשון ארוסין הוא. רובא דעלמא. [ליכא למימר דאי הוה רובא דעלמא] הוי קדושין אף במיעוט אם אינו שם לשון קדושין, שהרי אף אם אומרת שדעתה שהלשון אמר לה לשם קדושין הם העדים אינם מבינים הלשון והוו להו כמקדש בלא עדים שהרי אין הדבר ברור לעדים מצד מה שראו ושמעו אלא מצד מה שהם אומרים שכוונו לקדושין. אלא ה״ק הנ״כ עביד מימרא חלושה וקתני מקודשת כאילו הויא מקודשת כדוב העולם שמבינים הלשון. [והדדה] ועוד לקרא. הואיל וסברא לן דקרא לאו לשון קדושין הוא דלשון יחוד בעלמא, דבשפחה כנענית הכתוב מדבר שאין קדושין תופסין בה. אלא ביהודה קאמר דהואיל ובלשונם הוא לשון קדושין מקודשת הואיל ומברת שלשם קדושין אמר לה כך. הילכך זאת השיטה אליבא דר׳ ישמעאל דסבירא

לישני בתראי קמ״ל הכא כתיב כי יקח ולא שיקח את עצמו והכא כתיב ושלחה ולא שישלח את עצמו. הרי את אשתי הרי את ארוסתי הרי את קנויה לי מקודשת. הרי את שלי הרי את ברשותי הרי את זקוקה לי מקודשת. ליתנינהו כולהו כחדא. תנא תלת תלת שמעינהו. איבעיא להו מיוחדת לי מהו מיועדת לי מהו עזרתי מהו נגדתי מהו עצורתי מהו צלעתי מהו סגורתי מהו תחתי מהו תפושתי מהו לקוחתי מהו פשוט מיהא חדא דתניא. האומר לקוחתי הרי זו מקודשת משום שנאמר כי יקח איש אשה איבעיא להו חרופתי מהו. ת״ש דתניא. האומר חרופתי מקודשת שכן ביהודה קורין לארוסה חרופה ויהודה הויא רובא דעלמא. ה״ק האומר חרופתי מקודשת שנאמר. והיא שפחה נחרפת לאיש ועוד ביהודה קורין לארוסה חרופה. ויהודה ועוד לקרא אלא ה״ק האומר חרופה ביהודה מקודשת שכן ביהודה קורין לארוסה חרופה במאי עסקינן אילימא בשאין מדבר עמה על עסקי גיטה וקידושיה מנא ידעה מאי קאמר לה. ואלא במדבר עמה על עסקי גיטה וקידושיה אע״ג דלא אמר לה נמי. דתנן היה מדבר עם אשה על עסקי גיטה וקידושיה ונתן לה גיטה וקידושיה ולא פירש ר׳ יוסי אומר דיו ר׳ יהודה אומר צריך לפרש ואמר רב הונא אמר שמואל. הלכה כר׳ יוסי אמרי לעולם במדבר עמה על עסקי גיטה וקידושיה. ואי דיהיב לה ושתיק. הב״ע דיהב לה ואמר לה בהני לישני ולהכי קא מיבעיא ליה הני לישני לקידושי קאמר לה או דילמא למלאכה קאמר לה תיקו. גופא היה מדבר עם האשה על עסקי גיטה וקידושיה ונתן לה גיטה וקידושיה ולא פירש רבי יוסי אומר דיו ר׳ יהודה אומר צריך לפרש אמר רב יהודה אמר שמואל. והוא שעסוקין באותו ענין וכן אמר. ר״א א״ר אושעיא. והוא שעסוקין באותו ענין כתנאי. רבי אומר. והוא שעסוקין באותו ענין ר׳ אלעזר בר ר״ש אומר אע״פ שאין עסוקין באותו ענין. ואי לאו דעסוקין באותו ענין מנא ידעה. מאי קאמר לה אמר אביי. מענין לענין באותו ענין אמר רב הונא אמר שמואל הלכה כר׳ יוסי. א״ל רב יימר לרב אשי. ואלא הא. דאמר רב יהודה אמר שמואל. כל שאינו יודע בטיב גיטין וקידושין לא יהא לו עסק עמהם אפילו לא שמיע ליה. הא דרב הונא אמר שמואל. א״ל אין הכי נמי: וכן בגירושין נתן לה גיטה ואמר לה הרי את משולחת הרי את מגורשת הרי את מותרת לכל אדם הרי היא מגורשת: פשיטא נתן לה גיטה ואמר לה לאשתו הרי את בת חורין

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com